

Protokół zamknięcia Konferencji ministrów spraw zagranicznych Esto-
nji, Finlandji, Łotwy i Polski, odbytej w Helsingforsie 25-29 lipca 1921r.

Po uważnem rozpatrzeniu: po pierwsze stosunków politycznych, istniejących pomiędzy państwami, biorącemi udział oraz ogólnej sytuacji w tych państwach, po drugie sytuacji obecnej w Rosji i polityki rosyjskiej konferencja doszła do następujących wniosków:

I. Zważywszy, że konsolidacja pokojowa nowych państw na wschodzie Europy jest kwestją żywotną dla przyszłości wszystkich państw reprezentowanych na konferencji i że ma ona wielkie znaczenie dla trwałego pokoju w Europie Wschodniej wyżej wymienione państwa, opierając się na wspólności swoich interesów politycznych i ekonomicznych postanowiły podtrzymywać się wzajemnie we wszystkim co może wzmocnić ich niezależność i rozwój.

Dla nadania pełnej jasności stosunkom wzajemnym i zagwarantowania ich szczerości, każda z rządów reprezentowanych na konferencji będzie odtąd komunikować wszystkim innym tekst każdego traktatu zawartego pomiędzy nim a jednym lub kilkoma z innych państw bałtyckich i będzie go stale informować o przedmiocie oraz o toku rokowań pomiędzy temi państwami.

Państwa przyjmujące udział w Konferencji ożywione niezłomną wolą utrzymnia pomiędzy sobą bliskich i przyjaznych stosunków, oświadczają, że obowiązują się do regulowania wyłącznie drogami pokojowemi wszelkich konfliktów, które mogłyby powstać między niemi i stwierdzają jednocześnie że żadne z państw reprezentowanych na konferencji nie zawarło dotychczas traktatu skierowanego przeciwko któremukolwiek z tych państw. Ministrowie stwierdzają stanowczą wolę swych rządów nie zawierania takowych i w przyszłości.

Aby rozwinąć współdziałanie państw reprezentowanych na konferencji i w celu skoordynowania ich polityki zewnętrznej postanawia się zwoływać perjodyczne konferencje ministrów spraw zagranicznych państw bałtyckich.

II. a/ Wszystkie państwa reprezentowane na konferencji uważają za absolutnie konieczne i zgodne z ożywiającem je wszystkie życzeniem przyjęciem wobec Rosji polityki analogicznej, mającej na celu stabilizację pokoju i wykonanie traktatów zawartych pomiędzy wyżej wymienionymi państwami i Rosją:

Dla urzeczywistnienia tego celu przedstawiciele dyplomatyczni krajów reprezentowanych będą wymieniać swe informacje o ~~stanie rzeczy~~ i ~~będą się wzajemnie porozumiewać~~ o stanie rzeczy w Rosji i o polityce

R Y G A.

Wczoraj przybyli do Rygi delegaci towarzystw handlowych Czecho-Słowacji z Marinekiem na czele. Cel przybycia delegacji - zaznajomienie się z ekonomicznym stanem Łotwy dla wejścia w ściślejsze stosunki handlowe 10 września odbędzie się w Rydze konferencja Łotwy, Litwy i Estonji, na której rozpatrywane będą 1) opłaty cłowe, 2) podatki pośrednie, 3) monopole państwowe i 4) handel lnem. Na raucie wydanym przez prezydenta litewskiej konstytuandy Stulgińskiego na cześć łotewskiego prezydenta ministrów podczas pobytu w Kownie z obszerną mową wystąpił Stulgiński, podkreślając braterstwo Litwy i Łotwy, i zbliżenie które musi być zamienione jaknajściślej w węzeł między bratnimi narodami i państwami. Z Moskwy donoszą o aresztowaniu wszystkich członków rozwiązanego komitetu pomocy. Przybędzie jutro szwedzkie i niemieckie statki z transportami żywności dla Rosji w ogólnej pojemności 5.200 tonn. "Prawda" donosi, że w Nadwołżańskim rejonie grasują szajki handlarzy wykupując bydło od głodujących. Ponieważ grozi to niemożnością odbudowania gospodarstw, "Prawda" poleca wszystkim bydło przepędzić z nad Wołgi do wielkich gospodarstw państwowych. Rada łotewskich ministrów komenderowała ministra finansów zagranicę dla wyjaśnienia niektórych ekonomicznych spraw. Wczoraj odbyło się ostatnie posiedzenie niemieckiej łotewskiej handlowej delegacji, po którym niemieccy delegaci wyjechali do Berlina, dla przedłożenia projektu traktatu handlowego. Prasa łotewska pesymistycznie zapatruje się na sprawę podpisania traktatu i wątpi w realizację takowego. Łotewska rada ministrów postanowiła nałożyć wysokie podatki na wszystkich obco krajowców przyjezdnych nie łotewskiego pochodzenia. Biskup Cieplak został aresztowany w Petersburgu. Przez Rygę wysłano do Rosji 22 wagonów żywności. Giełda ryska: kursy w rublach łotewskich: marka niemiecka 4,39, marka polska-13,50, reszta bez zmian.

KOMUNIKAT PRASOWY z dnia 2.9.1921 r.

R Y G A .

R
Amerykańska Adm. Pomocy kontynuuje rozpoczęte dzieło pomocy. Codziennie przychodzą transporty z żywnością. Członkowie Amerykańskiego Komitetu Pomocy w rozmowie z dziennikarzami orzekli, że rozwiązanie Kom. Pom. Dla Głod. przez bolszewików nie wpłynie na pracę Am. Adm. Pom. W.C.I.K. postanowił przyznać sytuację Tatarskiej Republiki jako katastrofalną i dostarczyć wobec tego dla tej Republiki 4.400.000 pud. ziarna pod zasiew. Z 12 zaproszonych do Rygi państw na konferencję pocztowo-telegraficzną 10 już wypowiedziało swą zgodę. Propaonoawano rozpoczęcie konferencji 10. września. Konsytuanta Litewska postanowiła narazie nie zmieniać waluty, a pozostawić mk. niemiecką. C.K.R.P.S.R. postanowił przenieść centrum swego działania bliżej granic Rosji wobec zachodząc w Rosji Sow. wydarzeń. Prasa łotewska przypuszcza, że centrum tomprzeniesione zostanie do Rygi. Oczekuje się przyjazdu liderów - Skoniowa i Lebiediewa. Radjo z Moskwy donosi o wykryciu wielkiego spisku przeciwko władzy sowieckiej, kierowanego ~~xpxxx~~ przez Judenicza z Paryża. Kampanja anty-polska na Łotwie trwa nadal. Jednocześnie zbliżenie łotewsko-litewskie należy uważać za fakt dokonany.

rosyjskiej i będą się wzajemnie porozumiewać co do polityki do przy-
jęcia włącznie ze wspólnymi krokami dyplomatycznymi względem Rosji.

II.b/. Z uwagi na wspólność interesów w tem co dotyczy wykonania
tych traktatów pokojowych zawartych z Rosją, i biorąc pod uwagę, że jest
do przewidzenia, iż noty protestujące odnoszące się do niewykonania
tych traktatów, które już były przedstawione rządowi rosyjskiemu lub
będą mu złożone później, nie otrzymają zadowalniających odpowiedzi,
państwa przyjmujące udział w konferencji celem wykazania jednności
swego frontu politycznego, zgodziły się na to, co następuje. Państwa
przyjmujące udział w konferencji za pośrednictwem swych przedstawicieli
dyplomatycznych, przedstawia 25 sierpnia r.b. nowe noty rządowi rosyj-
skiemu w sprawie nie wykonywania przezeń wymienionych traktatów po-
kojowych. Tekst tych not, które będą wszystkie datowane 20 sierpnia
będzie za pośrednictwem odnośnych przedstawicieli zakomunikowany
21 sierpnia innym państwom i ogłoszony w prasie 27 sierpnia. Nadto
jest pożądanem, aby ogłoszenie było zbiorowe i miało miejsce w możliw-
wie dużej ilości dzienników.

II.c/. Biorąc pod uwagę straszny głód i wynikające z niego niebez-
pieczne epidemie, które obecnie dotknięta jest Rosja i będąc zda-
nia, że pomoc dla ludności Rosji jest niezbędną, państwa obecne na
konferencji oświadczają się gotowe przyjąć udział w międzynarodowej
akcji pomocy zorganizowanej w tym celu.

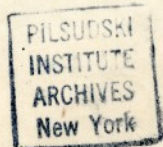
III. Stosunki ekonomiczne.

Konferencja wyraża życzenie, aby rokowania będące obecnie w toku
lub już ukończone, dążące do zawarcia różnych konwencji ekonomicznych
pomiedzy pewnymi państwami, przyjmującymi udział w konferencji zostały
uzupełnione przez kroki, dążące do wypracowania i zawarcia w bliskiej
przyszłości traktatów handlowych oraz innych konwencji natury ekono-
micznej i komunikacyjnej pomiędzy innymi reprezentowanymi państwami

IV. Państwa przyjmujące udział w konferencji są zdania, że pożytecz-
nem jest przyjęcie polityki analogicznej w łonie Ligi Narodów. Państwa
będące już członkami Ligi Narodów udzielą swego pełnego poparcia przy-
jęciu Estonji i Łotwy do Ligi Narodów.

/-/-/ Jan Dąbski.

Z.A.Meierowicz.

8073 J2

Datt.

PROTOKOLE de CLÔTURE de la CONFÉRENCE
des MINISTRES des AFFAIRES ÉTRANGÈRES.

d'Esthonie - de Finlande - de Lettonie et de Pologne tenue
à Helsingfors 25 - 29 Juillet 1921.

Après avoir examiné attentivement : premièrement les rapports politiques existants entre les Etats participants et la situation générale dans ces Etats, secondement la situation actuelle en Russie et la politique russe, la conférence est parvenue aux conclusions suivantes :

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNIEGO WODZA

L. dz. 8073 J2.

Wpłynęło dn. 9. IX 1921 roku
Wyszło dn. - 1921 roku
Załączników -

I. Etant donné que la consolidation pacifique des nouveaux Etats à l'Est de l'Europe est une question vitale pour l'avenir de tous les Etats représentés à la Conférence et qu'elle a une grande importance pour la paix durable dans l'Europe Orientale, les Etats susmentionnés, se basant sur la communauté de leurs intérêts politiques et économiques, ont décidé de se soutenir réciproquement en tout ce qui est de nature à fortifier leur indépendance et leur développement.

Pour donner à leurs rapports mutuels la pleine clarté et en garantir la sincérité chacun des Gouvernements représentés à la Conférence communiquera dorénavant à tous les autres le texte de tout traité conclu entre lui et un ou plusieurs des autres Etats baltiques et les tiendra au courant des pourparlers en cours et en la matière entre les dits Etats.

Les Etats participants à la Conférence, animés par la volonté inébranlable d'entretenir entre eux des relations intimes et amicales déclarent qu'ils s'obligent à régler exclusivement par des voies pacifi-

100-8708

ques tout conflit pouvant surgir entre eux et constatent en même temps qu'aucun des Etats représentés à la Conférence n'a jusqu'ici conclu de traité dirigé contre quiconque de ces Etats. Les Ministres affirment la ferme volonté de leurs Gouvernements de ne pas en conclure à l'avenir.

Afin de développer la coopération des Etats représentés à la Conférence et dans le but de coordonner leur politique extérieure, il est convenu de convoquer des conférences périodiques des Ministres des Affaires Etrangères des Etats baltiques.

II a) Tous les Etats représentés à la Conférence considèrent comme absolument nécessaire et conforme au désir qui les anime tous, d'adopter envers la Russie une politique analogue ayant pour but la stabilisation de la paix et l'exécution des traités conclus entre les Etats susmentionnés et la Russie.

Pour réaliser ce but, les représentants diplomatiques des pays représentés échangeront leurs informations sur l'état des choses en Russie et sur la politique russe et s'entendront mutuellement sur la politique à suivre et y compris les démarches diplomatiques communes vis-à-vis de la Russie.

II b) Vu la communauté des intérêts en ce qui concerne l'exécution de ces traités de paix conclus avec la Russie et prenant en considération qu'il est à prévoir que les notes de protestation relatives à la non-exécution de ces traités qui ont déjà été présentées au Gouvernement de Russie ou qui lui seront adressées ultérieurement, n'obtiendront pas des réponses satisfaisantes, les Etats participants à la Conférence dans le but de démontrer la communauté de leur front

100-8708

politique se sont mis d'accord sur ce qui suit. Les Etats participants à la Conférence par l'intermédiaire de leurs représentants diplomatiques, présenteront le 25 août prochain de nouvelles notes au Gouvernement Russe au sujet de la non-exécution par lui desdits traités de paix. Le texte de ces notes, qui seront toutes datées du 20 août sera par l'intermédiaire des représentants respectifs communiqué le 21 août aux autres Etats et publié dans la presse le 27 août. De plus il est désirable, que la publication soit collective et qu'elle se fasse dans un nombre de journaux aussi grand que possible.

II c). Prenant en Considération la famine terrible et les épidémies dangereuses en résultant dont la Russie est actuellement affligée et étant d'avis qu'un secours à la population de la Russie est absolument nécessaire, les Etats présents à la Conférence se déclarent prêts à participer à une action internationale de secours organisée à cet effet.

III. Les rapports économiques.

la Conférence exprime le vœu que les négociations actuellement en cours ou déjà terminées en vue de la conclusion de différentes conventions économiques entre certains Etats participants à la Conférence soient complétées par les mesures visant les laborations et la conclusion dans un avenir prochain des traités de commerce et d'autres conventions d'ordre économique et de communication entre les autres Etats représentés.

IV. Les Etats participants à la Conférence sont d'avis qu'il est utile d'adopter une politique analogue auein de la Société des Nations. Les Etats déjà membres de la Société des Nations donneront leur appui

complet à l'admission de l'Esthonie et de Lettonie à la
Société des Nations.

/-/ Jan Dąbski

Z. A. Meierowicz

RECEIVED
NEW YORK
JAN 21 1921